

■ MOLERINDVINDING PÅ STÆRHØJ

Op og ned i molersagen

Morsø Kommune har udarbejdet et juridisk svar på udmeldingen fra ægteparret Saaby. Her gennemgås hovedpunkterne.

Kommunens respons er sendt til vurdering hos ekstern jurist

AF CARSTEN TOLBØLL
ctb@mf.dk

En plan fra 1985 kan ikke forpligte politikerne 30-40-50 år frem i tiden!

Dette synspunkt blev fremsat af Inger og Jørgen Saaby på borgermødet i Bjergby Forsamlingshus 6. maj. Lægeparret fra Sundby havde som bestyrelsesmedlemmer i Foreningen til bevarelse af Mosebjerg og Stærhøj fået lov at holde et oplæg, der blandt andet oprid-

ede foreningens vigtigste pointe:

Morsø Kommunes politikere og forvaltning er ikke forpligtet til at give virksomheden Damolin tilladelse til at grave moler ved Stærhøj. Kommunen kan og bør sige nej!

Såvel forvaltningen som Meiner Nørgaard (DF), formand for udvalg for teknik og miljø, mener derimod, at kommunen under de foreliggende omstændigheder har pligt til at ja til Damolin. For at få en sagkyndig afgørelse af det spørgsmål

plus to andre påstande, som Inger og Jørgen Saaby argumenterede for på mødet, bestilte han på stedet en juridisk vurdering fra kommunens forvaltning.

Svaret forelå 20. maj, således at det kunne indgå i udvalgets politiske behandling af forslag til kommuneplantillæg, vvm-redegørelse og gravetilladelse. Svaret blev også sendt til Mosebjerg/Stærhøj-foreningen. På anmodning har Morsø Folkeblad nu ligeledes fået et eksemplar af de fire

tætskrevne sider, der er udarbejdet af chefen for Natur & Miljø, Arne Kirk og landinspektør Michael Dickenson.

Her følger en gennemgang af de tre hovedspørgsmål. I det følgende benævnes parterne henholdsvis "Saaby" og "Kommunen":

Har Damolin krav på erstatning for afslag?

Og hvem skal i givet fald betale?

AF CARSTEN TOLBØLL
ctb@mf.dk

Hvis en indehaver af en graverettighed får afslag

på tilladelse til indvinding, kan vedkommende søge erstatning. Men erstatning kan kun komme på tale for de arealer, hvor der er anmeldt en graverettighed.

At det forholder sig sådan, er Saaby og Kom-

munen enige om. I tilfældet Stærhøj har Damolin søgt gravetilladelse i en nordgrav og en sydgrav. Hvis kommunen giver afslag, kan Damolin ikke få erstatning for halvdelen af den sydlige grav, idet der ikke er anmeldt ret-

tighed for dette område.

Saaby påpeger desuden, at en eventuel erstatning for et nej ikke skal betales af kommunen, men af Miljøministeriet. Det er delvis korrekt, svarer Kommunen. Hvis Damolin får afslag og vælger at klage over dette, havner sagen hos Natur- og Miljøklagenævnet. Hvis nævnet mener, at det kan forsvares at give afslag på graveretten, kan Damolin efterfølgende søge erstatning, og den skal i givet fald betales af staten.

Men faktisk kan Damolin søge erstatning for kommunens afslag uden at klage over afslaget. Det viser et eksempel fra Jammerbugt Kommune, som

Kommunen har nærlæst. Og hvis Damolin på denne måde vælger at springe den statslige styrelse over, vil det være kommunen, som i givet fald må punge ud med en erstatning.

Der er også forskel på, hvilken lov, kommunens afslag hviler på. Er det råstofloven, har det føromtalt klagenævn ret til at efterprøve afgørelsen i fuldt omfang. Er det derimod Planloven, der sigtes til, kan nævnet kun tage stilling til retlige spørgsmål. Ikke til kommunens lokale udmøntning af Planloven i for eksempel kommuneplan og lokalplaner.

Råstofindvinding kan

kræve tilladelse fra anden lovgivning, såsom naturbeskyttelsesloven, skovloven eller landbrugsloven. Hvis kommunen afviser at give en dispensation fra bestemmelser i disse love, kan ansøgeren normalt ikke forvente erstatning herfor.

Kommunen præciserer **desuden**, at Damolins anmeldte rettighed til indvinding ikke blev forældet som følge af af revisionen af råstofloven i 2002. Her udnyttede Damolin sin ret til en en forlængelse på 25 år. Damolins anmeldte rettighed til Stærhøj og Mosebjerg udløber således først i 2028.

Har kommunen pligt til at give gravetilladelse?

Nej, mener Saaby. Ja, mener Kommunen

AF CARSTEN TOLBØLL
ctb@ml.dk

Virksomheden Skamol har siden 1932 haft en tinglyst ret til at gabe moler ved Stærhøj og Mosebjerg. Retten blev mange år senere overgivet til Damolin. I 1985 udarbejdede Viborg Amt, Miljøministeriet, Fredningsstyrelsen og Morsø Kommune rapporten "Molerindvinding på Mors", der fastlagde en rækkefølge og en tidsplan for fremtidige molerindvindinger.

Tidsplanen er blevet stærkt forsinket, men rækkefølgen er forsat gældende: Efter Skarrehage og Ejerslev skal der

graves i Stærhøj og - når dette brud er afsluttet - i Mosebjerg.

Saaby mener som nævnt ikke, at en snart 30 år gammel plan fortsat kan binde nye generationer af politikerne. Desuden anfører Saaby, at da råstofloven blev ændret i 2003, forsvandt de fleste særrettigheder for anmeldte rettigheder. Dog ikke retten til at søge erstatning efter Grundloven, hvis en indehaver af en graveret får afslag på den endegyldige indvindingstilladelse.

Kommunen henholder sig til råstoflovens § 5 a, der siger, at en kommunalbestyrelse er bundet af råstofplanen i sin planlægning og administration. Råstofplanen sorterer

under regionen, som reviderer den hvert fjerde år. Da der i planen allerede er foretaget en overordnet afvejning af, i hvilke områder der kan indvindes råstoffer, og da regionen løbende har mulighed for at ændre planen, mener Kommunen ikke, at man kan tale om, at politikerne er bundet op på en plan fra 1985.

En forudsætning for at opretholde gravetilladelsen er, at indvindingen medfører beskæftigelse. Her peger Saaby på, at hvor der 1985 var 150 direkte og 150 indirekte beskæftiget med molerindvinding på Mors, er antallet af direkte beskæftigede i dag nede på ca. 50.

Omvendt mener Kom-

munen, at moler fortsat har erhvervs- og beskæftigelsesmæssig betydning for Nordmors og kommunen som helhed. Nedgangen i antal medarbejdere må formentlig tilskrives effektivisering og strukturudvikling, mener Kommunen.

Lovændringen i 2003 gik især ud på at stille alle ansøgninger om råstofindvinding ens. Alligevel skal der meget til, for at man kan give en ansøger, der har en anmeldt ret til at grave, afslag. Det kan kun ske, hvis indvindingen er i strid med samfundsmæssige interesser, anfører Kommunen.

Hvad er formålet med vvm?

Kommunen giver Saaby ret i, at politikerne ikke er bundet af konklusionerne i den miljøredegørelse, kommunens forvaltning har udarbejdet

AF CARSTEN TOLBØLL
ctb@mf.dk

Vvm skal danne et beslutningsgrundlag – også for spørgsmålet om at give eller afslå tilladelse – jf. Miljøministeriets vejledning. Man kan ikke på forhånd beslutte sig for at ville give tilladelse – uanset hvad vvm måtte afslutte af problematiske forhold....

Vi er derfor af den opfattelse, at Morsø Kommunes forvaltning med sine udmeldinger og endstillinger fejlagtigt har bibragt såvel borgere som politikere den opfattelse, at der "ikke er noget at gøre", hvorved man reelt har lukket debatten om det væsentlige, endnu før den har kunnet tage sin begyndelse."

Sådan skriver Saaby om den vurdering af virkninger på miljøet - vvm - som kommunen har udarbejdet vedrørende Stærhøj. Saaby henviser til en højesteretsdom fra Nykøbing Falster, hvor Natur- og Miljøklagenævnet blev bekræftet for ikke at have gennemført en beslutning af Vordingborg Kommune.

Den sydsjællandske kommune ville ikke vedtage det fornødne kommuneplantillæg, som skulle muliggøre en råstofindvinding inden for et råstofgraveområde. Råstofindvinderen lagde derefter sag an mod kommunen.

En kommune skal i sådan en sag udarbejde et tillæg til sin kommuneplan, men den har efterfølgende ikke pligt til at vedtage tillægget politisk. Og Vordingborg Kommune havde valgt at skønne, at en tilladelse til råstofindvinding ville stride mod en række plan- og miljømæssige hensyn. Natur- og Miljøklagenævnet fandt, at kommunalbestyrelsen havde lov til anlægge dette skøn. Og det gav byretten bagefter nævnet ret i.

Altså har Saaby ret i, at en vvm også er en afklaring af, om der overhovedet skal gives tilladelse til gravning. Vvm-redegørelsen for Stærhøj konkluderede, at råstofindvinding i dette område ikke er uforsvarlig. Men politikerne kan altså vælge at drage en anden konklusion. Om de så efterfølgende vil blive bakket op eller modsagt af nævn og domstol, kan man ikke vide på forhånd. Men set på baggrund af Vordingborg-sagen, vil kommunalbestyrelsen få medhold i sit afslag.